

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 461/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om tillförlitligheten i Naturresursinstitutets bedömningar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 461/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Jaana Strandman /saf:

På vad berodde Naturresursinstitutets tidigare felbedömningar av skogarnas kolsänkor,

hur säkerställer regeringen att Naturresursinstitutets bedömningar, särskilt när det gäller skogarna och de stora rovdjuren, bättre motsvarar den verklighet som observerats på fältet och

vilka konkreta åtgärder ämnar ministeriet vidta i fråga om Naturresursinstitutets forskningsprocesser, styrning och oberoende, för att förtroendet för forskningsdata och dess användning ska kunna återställas och garanteras?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Den växthusgasinventering som behövs som kunskapsunderlag för klimatpolitiken genomförs i enlighet med anvisningar baserade på FN:s mellanstatliga klimatpanels (IPCC) vetenskapliga bedömning. Dessutom ska bedömningsmetoderna för kolsänkor beakta Europeiska unionens förordning om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (den s.k. LULUCF-förordningen), som förutsätter att man övergår till noggrannare metoder i rapporteringen av växthusgasutsläpp. Forskningen på olika håll i världen producerar kontinuerligt ny information utifrån vilken metoderna utvecklas så att man noggrannare än tidigare kan bedöma tillståndet för och förändringarna i kolförråden i naturmiljön samt klimatåtgärdernas effektivitet.

Naturresursinstitutets växthusgasinventering producerar en bedömning av skogarnas koldioxidutsläpp och sänkor baserad på bästa tillgängliga nationella forskningsrön. Beräkningsmetoderna och bedömningarna förbättras dock ständigt utifrån den information som samlas in. Jämfört med andra sektorer är inventeringen av växthusgaser inom markanvändningssektorn förknippad med mycket stora osäkerhetsfaktorer som uppstår genom urvalet av mätobjekt, mätningarna samt de statistiska uppgifter och modeller som används vid beräkningen. De faktorer som påverkar utsläppen och upptaget av växthusgaser inom markanvändningssektorn är mer komplicerade än

inom andra sektorer, eftersom resultaten inte påverkas enbart av biologiska processer utan också av förändringar i omgivningen.

Jord- och skogsbruksministeriet har riktat permanent tilläggsfinansiering till utvecklingen av växthusgasinventeringen i enlighet med skyldigheterna enligt IPCC och EU:s LULUCF-förordning. Dessutom har regeringen i tilläggsbudgeten för 2024 riktat två miljoner euro i finansiering till utvecklingen av växthusgasinventeringen och uppföljningssystemet för 2024–2026. Av anslaget används uppskattningsvis 0,67 miljoner euro till att utveckla övervakningsmekanismen och 1,33 miljoner euro till att utveckla verifieringen och mättekniken.

Jord- och skogsbruksministeriet har beställt en riskanalys för beräkning av kolsänkor av Naturresursinstitutet, där man granskar osäkerhetsfaktorer i anslutning till beräkningen av växthusgasutsläppen från skogsmark och trädbestånd samt känsligheter i beräkningen. I samband med utredningen bedöms till exempel i vilken mån förändringarna i inventeringsuppgifterna beror på att beräkningen utvecklats, i vilken utsträckning de orsakas av förändringar som skett i skogsbehandlingen och vilken effekt den globala uppvärmningen haft. Utredningen publiceras den 26 januari 2026.

Helsingfors universitet inleder ett omfattande projekt för att utveckla forskningen i och observationssystemen för kolsänkor och kolförråd. Projektet finansieras med 8,1 miljoner euro som beviljats av statsrådets kansli. Meteorologiska institutet och Naturresursinstitutet deltar också i genomförandet. Målet är att stärka mättningsnätverkets täckning och funktion, bygga nya mätstationer för kritiska objekt, effektivisera användningen av satellitdata samt ta fram beräkningsmodeller med vilka man kan skala mätningarna och förutspå utvecklingen av växthusgasbalansen. Projektet stöder utvecklingen av växthusgasinventeringen på lång sikt och öppnar nya möjligheter att utnyttja data om koldioxidbalansen i beslutsfattandet.

Bedömningen av stammarna av stora rovdjur är en av Naturresursinstitutets centrala uppgifter och man har satsat mycket på metodutvecklingen i anslutning till den. I stamuppskattningarna används bland annat de observationer av vargflockar och vargpar som registrerats i observationssystemet Tassu, DNA-prover som samlats in av myndigheter och frivilliga, uppgifter om individer som hittats döda av olika orsaker, vilttriangelinventeringar samt annat arbete på fältet. Utöver inventeringsmaterialet utnyttjas vid utarbetandet av de egentliga stamuppskattningarna även matematiska populationsmodeller som grundar sig på långvarig och internationellt referentgranskad forskning. År 2025 beviljade jord- och skogsbruksministeriet tilläggsfinansiering för utvidgad insamling av DNA-prover från vargar. Insamlingen genomfördes i samarbete med Finlands Jägarförbund. Med hjälp av den utvidgade insamlingen av DNA-prover fick man värdefull preciserande information om vargstammen i Finland.

Den uppfattning om komplicerade fenomen som uppstår genom individuella observationer motsvarar inte alltid den uppfattning om verkligheten som skapats utifrån forskningsrönen. Kolsänkorna i skogarna och antalet stora rovdjur i ett visst område under en viss tid är bra exempel på detta. I kunskapsbaserat beslutsfattande är det viktigt att säkerställa forskningens självständiga och oberoende roll. De slutliga besluten och de politiska valen påverkas förutom av forskningsrön även av andra faktorer i anslutning till ärendet. En öppen och konstruktiv diskussion mellan beslutsfattare, forskning och andra intressentgrupper är ett sätt att stärka förtroendet för forskningsrön.

Jord- och skogsbruksministeriet har inte ingripit och ämnar inte heller i fortsättningen ingripa i Naturresursinstitutets forskningsprocess. Ministeriet och Naturresursinstitutet ingår årligen ett strategiskt resultatavtal där man kommer överens om målen för myndighetens samhälleliga genomslagskraft och verksamhetsresultat för de tre följande åren. Resultatmålen följs upp med verbala och numeriska indikatorer, men Naturresursinstitutet är en självständig och oberoende forskningsorganisation i det praktiska genomförandet av undersökningen. Ministeriet strävar efter att säkerställa förutsättningarna för Naturresursinstitutets högklassiga, effektiva och oberoende forsknings- och expertarbete.

Helsingfors 8.1.2026

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah